

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 83 0 P 045242 21 Rev
Banjaluka, 07.02.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić, kao predsjednice vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.S. AD B.L. - u stečaju, koga zastupaju punomoćnici A.J. i T.K., diplomirani pravnici, zaposleni kod tužitelja, protiv tuženog M.K., iz R., Z., koga zastupa punomoćnik J.G., advokat iz Z., radi duga, vrijednost predmeta spora: 34.613,55 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini, broj: 83 0 P 045242 19 Gž od 28.01.2021. godine, na sjednici održanoj dana 07.02.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude preinačavaju tako što se obavezuje tuženi da tužitelju, na ime duga, isplati iznos od 3.081,90 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 19.02.2015. godine do isplate i naknadi mu troškove parničnog postupka u iznosu od 372,00 KM, dok se u ostalom dijelu revizija odbija.

Obavezuje se tužitelj da tuženom na ime naknade troškova parničnog postupka isplati iznos od 3.952,87 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Zvorniku broj: 83 0 P 045242 19 P od 12.10.2020. godine odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu isplati iznos od 34.613,55 KM na ime duga, sa zakonskom zateznom kamatom od 19.02.2015. godine, do isplate i da mu namiri troškove postupka.

Obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.296,60 KM.

Presudom Okružnog suda u Bijeljini, broj: 83 0 P 045242 19 Gž od 28.01.2021. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava, kako slijedi iz sadržaja revizije, bez obzira što kao razlog za pobijanje odluke drugostepenog suda navodi i pogrešno utvrđeno činjenično stanje, što saglasno odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu ZPP) ne može biti razlog za izjavljivanje revizije. Predlaže da se revizija usvoji i osporena presuda preinači (ne kaže kako) ili ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

Tuženi nije odgovorio na reviziju.

Revizija je samo djelimično osnovana.

U ovoj parnici tužitelj zahtjeva da se obaveže tuženi kao jemac-platac da mu, na ime nevraćenog dijela kredita, isplati iznos naveden u izreci prvostepene presude, zajedno sa zateznom kamatom i troškovima postupka.

Po provedenom postupku nižestepeni sudovi su utvrdili: da je R.M., kao korisnik kredita, zaključio ugovor o kreditu sa pravnim prednikom tužitelja, dana 28.9.2007. godine, za iznos od 30.000,00 KM, koji je trebao biti vraćen do 28.09.2012. godine (član 5. ugovora i anuitetni plan otplate); da je korisnik kredita po navedenom ugovoru vratio ukupan iznos od 21.525,44 KM; da je posljednju uplatu izvršio dana 31.5.2010. godine, u iznosu od 321,99 KM; da je ugovoreno da davalac kredita može jednostrano raskinuti ugovor o kreditu i prije isteka ugovorenog roka pod određenim uslovima, između ostalih i ako korisnik kredita ne ispunjava ili neuredno ispunjava bilo koju obavezu prema banci; da je tuženi sa pravnim prednikom tužitelja (davaocem kredita) zaključio ugovor o jemstvu dana 28.09.2007. godine, kojim se kao jemac-platac obavezao da će ispuniti, sve obaveze koje korisnik kredita ne ispuni i da za to ispunjenje odgovara cjelokupnom svojom imovinom kao solidarni dužnik zajedno sa glavnim dužnikom, te da je u tu svrhu izdao sopstvenu bjanko mjenicu sa mjeničnom izjavom, odnosno ovlaštenjem tužitelju da je popuni nedostajućim elementima; da je tužitelj dana 19.02.2015. godine obavjestio korisnika kredita da raskida ugovor o kreditu; da je istog dana o tome obavjestio i tuženog kao jemca-platca, te ga pozvao na iskup mjenice na kojoj je datum dospjeća označio sa 19.02.2015. godine; da je tužitelj protiv tuženog, dana 21.5.2015. godine, podnio prijedlog za izvršenje na osnovu mjenice kao vjerodostojne isprave; da je sud, dana 02.11.2015. godine, donio rješenje o izvršenju, protiv kojeg je tuženi izjavio prigovor, te je sud, rješenjem od 02.02.2016. godine, utvrdio da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom, slijedom čega je postupak nastavljen po pravilima parničnog postupka; da je tužitelj podneskom od 20.3.2017. godine, na zahtjev suda, uredio tužbu zahtjevajući isplatu duga u istom iznosu, po osnovu zaključenog ugovora o jemstvu i izdate mjenice; da iz priložene dokumentacije koju je tužitelj pročitao kao dokaze, a tuženi nije osporavao njenu vjerodostojnost, a tako je utvrđeno i vještačenjem po vještaku ekonomske struke, dug po predmetnom kreditu, na dan 19.02.2015. godine, iznosi 34.613,55 KM (na koji iznos glasi i mjenica, na osnovu koje je pokrenut izvršni postupak), čija naplata se traži od početka postupka.

Kod naprijed navedenog činjeničnog stanja nije pogriješio drugostepeni sud kada je zaključio da se ne radi o isključivo mjeničnom sporu, nego da obaveza tuženog, da tužitelju naknadi dužni iznos, po osnovu ugovora o kreditu, čije vraćanje je garantovao, zajedno sa plaćanjem zakonske zatezne kamate, slijedi i po odredbama Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO). Takođe je pravilno zaključio da se o istaknutom prigovoru zastarjelosti potraživanja ima suditi prema odredbi člana 372. i 373. istog zakona. Međutim, pogrešan je stav drugostepenog suda da je tužitelj podneskom od 20.3.2017. godine, preinačio tužbu i da sada traži nešto drugo u odnosu na zahtjev od 21.5.2015. godine, kojim je pokrenuo izvršni postupak, pa da se zato prigovor zastare ima cijeliti prema datumu uređenja tužbe (20.3.2017. godine).

Tužitelj je od pokretanja ovog postupka, pozivom na zaključeni ugovor o kreditu i ugovor o jemstvu, oba od 28.9.2007. godine, zahtijevao isplatu duga u iznosu od 34.613,55 KM, čije vraćanje je garantovano i izdavanjem naprijed navedene mjenice koja glasi na isti iznos i na temelju koje je pokrenut izvršni postupak. Jasno je to bilo i tuženom što se vidi iz prigovora kojim je osporavao rješenje o izvršenju samo isticanjem da su njegove obaveze prema tužitelju daleko manje.

Proizlazi, da tužitelj tokom postupka, suprotno tvrdnji tuženog, kakvu tvrdnju je prihvatio i drugostepeni sud, nije mijenjao istovjetnost zahtjeva, niti činjenični supstrat na kojem je temeljio svoj zahtjev. Cijelo vrijeme zahtjeva isplatu određenog novčanog iznosa, odnosno ispunjenje obaveze nastale povodom zaključenog i isplaćenog kredita, čije vraćanje je jamčio tuženi. I pod uslovom da je mijenjan pravni osnov, na kojem se zahtjev temelji, jer je prvobitno tražena isplata na osnovu mjenice (koja je predstavljala obezbjeđenje vraćanja istog kredita i na kojoj je zasnovan prijedlog za izvršenje), a kasnije i na osnovu ugovora o jemstvu, saglasno odredbi člana 56. stav 2. u vezi sa članom 53. stav 3. ZPP – takvo postupanje ne predstavlja preinačenje tužbe. Ovdje takođe treba reći i slijedeće. Preinačenjem tužbe mijenja se istovjetnost zahtjeva, povećava postojeći ili ističe i drugi zahtjev uz postojeći (član 56. stav 1. ZPP). Dakle, mijenja se tužbeni zahtjev, a ne povlači tužba, kako pogrešno nalazi drugostepeni sud. Povlačenje tužbe, naime, je potpuno drugi institut procesnog prava, koji je regulisan odredbom člana 59. ZPP i nije ni u kakvoj vezi sa preinačenjem tužbe.

U ovom slučaju je mjenica poslužila tužitelju kao vjerodostojna isprava na osnovu koje je pokrenut izvršni postupak protiv tuženog, radi naplate potraživanja po osnovu ugovora o kreditu, odnosno ugovora o jemstvu i samo je u tom izvršnom postupku bilo od značaja utvrditi da li se mjenica može smatrati vjerodostojnom ispravom ili ne i da li je valjana ili nije. Međutim, nakon što je poslije izjavljenog prigovora postupak nastavljen po odredbama parničnog postupka, shodno odredbama člana 50. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 59/03 do 66/18), za rješenje spora više nije bitno pitanje valjanosti te mjenice (kako ispravno nalazi i drugostepeni sud) već samo pitanje da li je i u kom obimu tuženi izvršio obaveze preuzete ugovorom o jemstvu.

Kod takvog stanja stvari, te s obzirom da se tužbeni zahtjevi identifikuju po tužbenom prijedlogu (petitum) i po činjenicama na kojima se taj prijedlog zasniva (činjenični osnov tužbenog zahtjeva), bez obzira što je ovaj postupak započet zahtjevom za izvršenje na osnovu mjenice, kao vjerodostojne isprave, pogrešno je smatrati da je u konkretnom slučaju došlo do preinačenja tužbe, odnosno, do povlačenja jednog zahtjeva i stavljanja drugačijeg tužbenog zahtjeva.

Imajući naprijed izloženo u vidu, o prigovoru zastare treba suditi u odnosu na vrijeme pokretanja izvršnog postupka (21.5.2015. godine) kada je u smislu odredbe člana 388. ZOO, došlo do prekida zastarjevanja.

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, a nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 362. ZOO). Odredbom člana 371. ZOO propisan je opšti zastarni rok od 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti. Rok zastare za potraživanja povremenih davanja koja dopijevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi

o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, posebno je određen i takva potraživanja zastarjevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, a isto važi i za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuje glavnica (stav 2. istog člana). Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, prema odredbi člana 373. stav 1. ZOO, zastarjeva za pet godina računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja, a prema stavu 2. ovog člana, kada zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja povjerilac gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastarjelosti.

Kada je u pitanju konkretni sporni odnos, nesumnjivo je da je ugovoreno anuitetno vraćanje kredita (u jednakim unapred određenim iznosima kojima se plaća i glavnica i kamata), pa pri odlučivanju o prigovoru zastare nema mjesta primjeni odredbe člana 371. ZOO, kako bi to htio revident, nego osnovanost ovog prigovora treba cijeliti imajući u vidu odredbe člana 372. i 373. ZOO.

Tuženi je posljednje plaćanje izvršio 31.5.2010. godine. Davalac kredita nije koristio pravo iz člana 12. ugovora o kreditu i nije raskinuo ugovor zbog neplaćanja dospjelih anuiteta od mjeseca maja 2010. godine do isteka ugovora 28.9.2012. godine. Obavještenje o raskidu koje je dostavio 19.02.2015. godine, nije pravno relevantno, jer se ugovor može raskinuti samo u toku njegovog trajanja. Postupak za naplatu neisplaćenog dijela kredita pokrenut je prijedlogom za izvršenje od 21.5.2015. godine (nakon 4 godine i 9 mjeseci od zadnje uplate, odnosno nakon 2 godine i 5 mjeseci od dana kada je trebala biti izvršena uplata posljednjeg anuiteta).

Prema naprijed navedenim činjenicama, između dana dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije koga dužnik nije vršio davanja i dana pokretanja izvršnog postupka, nije protekao rok od 5 godina iz člana 373. stav 1. ZOO, pa nije zastarilo cjelokupno potraživanje. Naime, nisu zastarili anuiteti za čije plaćanje nije protekao trogodišnji rok zastare, propisan odredbom člana 372. ZOO. Prema anuitetnom planu i nalazu vještaka ekonomske struke radi se o anuitetima koji su dospjevali na naplatu od 28.5.2010. do 28.9.2012. godine u ukupnom iznosu od 2.938,33 KM, što sa obračunatom zateznom kamatom od 97,57 KM čini ukupan iznos od 3.081,90 KM, koliko je ovom presudom dosuđeno tužitelju, temeljem odredbe člana 17. stav 1. i člana 262. stav 1. ZOO. koje govore o ispunjenju obaveze, u vezi sa članom 997. i članom 1004. stav 3. istog zakona koje regulišu ugovor o jemstvu i položaj jemca-platca, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom temeljenom na odredbi člana 277, u vezi sa članom 324. stav 1. ZOO.

Iz naprijed iznesenih razloga, djelimičnim usvajanjem revizije tužitelja, odlučeno je kao u izreci, temeljem odredbe člana 250. stav 1. i člana 248. ZPP.

Kada sud preinači ili djelimično preinači odluku protiv koje je izjavljen pravni lijek, prema odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. Troškovi se dosuđuju prema uspjehu u parnici. Stranka koja u cjelini izgubi spor dužna je da protivnoj strani naknadi troškove, a u slučaju djelimičnog uspjeha naknađuje se samo srazmjerni dio troškova (član 386. stav 1. i 2. ZPP).

Tužitelj je u ovom sporu, imajući u vidu stavljeni zahtjev i iznos dosuđen ovom presudom, uspio u postupku sa 8%. Troškovi postupka koje je imao bili su nužni (član 387. stav 1. ZPP) za dokazivanje osnova i visine spornog potraživanja, a odnose se na taksu na tužbu (500,00 KM),

troškove vještačenja (150,00 KM), takse na presude (po 500,00 KM) i takse na žalbu i reviziju (po 1000,00 KM), u ukupnom iznosu od 4.650,00 KM. Cijeneći njegov uspjeh u parnici od 8%, dosuđen mu je iznos od 372,00 KM.

Po istim pravilima uspjeh tuženog u ovom postupku iznosi 92%, pa je saglasno tome troškove postupka, koje je pravilno obračunao prvostepeni sud, prema odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) valjalo sniziti sa iznosa od 4.296,60 KM na iznos od 3.952,87 KM.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić